

Folyamatban a biztosítókra vonatkozó szabályozás felülvizsgálata

Dr. Varga Bernadett, a Magyar Nemzeti Bank Biztosítási jogérvényesítési osztályának vezető jogásza

A cikk leadásának dátuma: 2024.01.16.

Összefoglaló

Az írás a Szolvencia II irányelv folyamatban lévő felülvizsgálatát mutatja be a módosítás egyes, tervezett elemeinek ismertetésével.

Summary

This article presents the ongoing revision of the Solvency II Directive, outlining some of the planned elements of the amendment.

Kulcsszavak: biztosítás, Szolvencia II felülvizsgálat, biztosítás szabályozás

Key words: insurance, review of Solvency II, insurance regulation

JEL: G22, K2

DOI: 10.18530/BK.2024.1-2.30

<http://dx.doi.org/10.18530/BK.2024.1-2.30>

Az Európai Bizottság biztosításszabályozási javaslatcsomagja jelentős módosításokat és újdonságokat hoz majd a biztosítók szabályozásában. Az uniós prudenciális keretrendszer felülvizsgálata eredményeként előterjesztett módosítási javaslat célja, hogy növelje az európai biztosítók hozzájárulását a Covid19-világjárványból való helyreállítás finanszírozásához, elősegítse a tőkepiaci unió kiteljesedését¹, hozzájáruljon az európai zöld megállapodás² finanszírozási forrásokkal való ellátáshoz, valamint, hogy ellenállóbbá váljanak a biztosítók az ágazatot érő jövőbeli válságokkal szemben. A módosításokkal továbbá növelni kívánják az ügyfelek védelmét is.

2021. szeptember 22. napján az Európai Bizottság közzétette az uniós biztosítási szabályok felülvizsgálata kapcsán készített javaslatait³, amelyek – elfogadásuk esetén – a biztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és folytatásáról szóló uniós irányelv (**Szolvencia II irányelv**)⁴ jelentős módosítását eredményezik. Az előbbiek mellett a Bizottság irányelvjavaslatot készített a biztosítók helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozására (**IRRD**, Insurance Recovery and Resolution Directive) vonatkozóan.

Az Európai Unió Tanácsa a Szolvencia II irányelv módosítása kapcsán 2022. június 22. napján hozta nyilvánosságra álláspontját⁵. A Szolvencia II irányelv módosítására, illetve a biztosítók helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozására irányuló tervezet sem végleges egyenlőre és jelenleg is zajlik az egyeztetés a kompromisszumos szöveg kialakítása érdekében az európai uniós társjogalkotók között. Ennek során 2023. december 14. napján az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa ideiglenes megállapodásra jutott a Szolvencia II irányelv módosításáról, valamint az IRRD-ről.⁶ Az ideiglenes megállapodások szövegének véglegesítése jelenleg egyenlőre még folyamatban van. A jelen cikkben a Szolvencia II irányelv módosítása kapcsán a bizottsági javaslat, illetve az ahhoz kapcsolódó tanácsi álláspont egyes elemeit mutatjuk be⁷.

A módosítási javaslat tovább emelné azon küszöbértékeket, melyek a Szolvencia II irányelv hatálya alóli kivételeket rögzítik. A tervezett módosítás eredményeként a maximális éves bruttó díjbevételi korlát a korábbi 5,4 millió euróról 15 millió euróra emelkedne, a bruttó biztosítástechnikai tartalékok pedig nem haladhatnák meg az 50 millió eurót ahhoz, hogy az adott biztosítóra ne legyenek kötelezően alkalmazandók a Szolvencia II irányelv rendelkezései (ez a korábbi 26,6 millió eurónak majdnem a dupláját jelenti). Az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (**EIOPA**) és az Európai Bizottság által végzett hatásvizsgálat⁸ (**Hatásvizsgálat**) szerint a javaslatok elfogadása esetén uniós szinten mintegy 186 biztosító vonatkozásában szűnhetne meg a Szolvencia II irányelv kötelező alkalmazása.

Az előbbiek mellett jelentős újdonságot jelentene az ún. kis méretű és nem összetett vállalkozások („small and non-complex undertakings”) kategóriájának a bevezetése, melynek célja az, hogy a meghatározott feltételeknek megfelelő, akár élet, nem-élet vagy kompozit, azaz mindkét biztosítási ág művelésére jogosult biztosítók esetén az arányosság elvének alkalmazását megkönnyítsék, és ezek a biztosítók automatikusan mentesüljenek olyan követelmények teljesítése alól, amelyek számukra aránytalanul nagy terhet jelentenének. Ahhoz, hogy egy érintett

biztosító kis méretű és nem összetett vállalkozásnak minősüljön, az érintett biztosítóknak csak bejelentést kellene tennie az engedélyt kiadó felügyeleti hatóság felé. A bejelentésben az érintett biztosítónak igazolnia kell, hogy a vonatkozó kritériumoknak⁹ megfelel, továbbá ki kell térnie az általa alkalmazni szándékozott arányossági intézkedésekre. A felügyeleti hatóságok a bejelentéssel szemben bizonyos feltételek fennállása esetén – így például, ha a bejelentő biztosítónak az érintett tagállamban az élet- vagy nem-életbiztosítási piaci részesedése meghaladja az 5%-ot – határozatban kifogást emelhetnének. Ha a felügyeleti hatóság a kritériumoknak való megfeleleléről külön határozatot hoz, vagy a bejelentés megtételétől számított két hónapos időszakon belül nem emel kifogást, a biztosító a továbbiakban kis méretű és nem összetett vállalkozásnak minősül. A későbbiekben, ha a biztosító valamelyik kritériumnak nem felel meg, ez kizárólag akkor eredményezné a minősítés, és az ebből származó előnyök elvesztését a biztosító számára, ha ez a helyzet két egymást követő évben folyamatosan fennáll. Ebben az esetben a harmadik pénzügyi évtől már nem minősülne a biztosító kis méretű és nem összetett vállalkozásnak.

Jelentős újdonságot jelentene az ún. kis méretű és nem összetett vállalkozások kategóriájának bevezetése.

A kis méretű és nem összetett vállalkozások könnyítésekből részesülnének a rendszeres felügyeleti jelentések benyújtásának, illetve az írott szabályzatok felülvizsgálatának gyakorisága, valamint a fizetőképességről és pénzügyi helyzetéről szóló jelentés bizonyos tartalmi elemei kapcsán. Ezeket a biztosítókat továbbá megilletné a saját kockázat- és szolvenciaértékelésre (own risk and solvency assessment, **ORSA**), illetve a biztosítástechnikai tartalékok kiszámítására meghatározott arányossági intézkedések előnyei. A kis méretű és nem összetett vállalkozások a vállalatirányítás kapcsán is könnyítéseket kapnának a javaslat szerint: náluk egy személy több kiemelten fontos feladatkört – értve ez alatt a kockázatkezelési, aktuáriusi és megfelelelőségi feladatkört, illetve a belső ellenőrzési feladatkör kivételével bármely más kiemelten fontos feladatkört – is elláthatna, sőt bizonyos feltételek teljesítése esetén az igazgatási, irányító és felügyelő testület tagja is lehetne.

A Hatásvizsgálat szerint a javaslat elfogadása esetén uniós szinten 249 biztosító minősülhetne kis méretű és nem összetett vállalkozásnak, ami a Szolvencia II irányelv hatálya alá tartozó biztosítók 10 százalékát jelentené.

Újdonságként jelenne meg azon előírás is, amely szerint a biztosítóknak az ORSA-ban ki kellene térniük a makrogazdasági és pénzügyi piaci fejleményekre, azaz a kamatlábak és kamatkülönbözetek, illetve a pénzügyi piaci indexek szintjére, az inflációra, más pénzügyi piaci szereplőkkel való összekapcsoltságra, továbbá az éghajlatváltozásra, világhajrányokra, egyéb tömeges eseményekre és egyéb katasztrófákra, amelyek érinthetik a biztosítókat. A javaslat külön cikkben részletesen foglalkozik azzal is, hogy az ORSA keretében értékelniük kellene az érintett vállalkozásoknak, hogy van-e lényeges kitettségük az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokkal szemben. Amennyiben jelentős mértékű lenne a kitettségük, akkor legalább két,

hosszútávú éghajlatváltozási kockázati forгатókönyvben kellene elemezniük annak az üzleti tevékenységükre gyakorolt hatását.

A módosítási javaslat egy teljesen új, a makroprudenciális eszközökkel kapcsolatos fejezettel egészítené ki a Szolvencia II irányelvet. Ennek alapján a biztosítók likviditáskockázat-kezelése kapcsán a felügyeleti hatóságok a biztosító számára olyan likviditáskockázat-kezelési terv készítését és fenntartását írhatnák elő, amelyben a biztosítónak kockázati mutatók kidolgozásával kell a likviditási kockázatait azonosítani és nyomon követni annak érdekében, hogy biztosított legyen a szerződéssel szembeni pénzügyi kötelezettségek rendezésének képessége. A javaslat továbbá külön felügyeleti hatósági jogköröket rögzítene egyrészt olyan esetekben, ha az érintett társaság nem kezeli megfelelően a likviditási sebezhetőségét, másrészt pedig olyan kivételes ágazati helyzetekben, amelyek veszélyeztethetik az érintett vállalkozások pénzügyi helyzetét vagy a pénzügyi rendszer stabilitását. Az előbbi esetén a felügyeleti hatóságok előírhatnák a biztosítók számára a likviditási pozíciójuk megerősítését, vagy akár – végső eszközként – a visszavásárlási jogok átmeneti felfüggesztését is, míg az utóbbi esetén a felügyeleti hatóságok jogosultak lennének akár az osztalékfizetés, illetve a bónuszok vagy más változó javadalmazás korlátozását vagy felfüggesztését elrendelni. Megjegyzendő, hogy a Magyar Nemzeti Bank számára a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény alapján lényegében eddig is biztosított volt az előbb említett felügyeleti intézkedési eszközök, illetve lehetőségek alkalmazása.¹⁰

A Szolvencia II irányelv módosítására vonatkozó javaslat erősítené az együttműködést, különösen az információcserét a biztosítók székhely szerinti tagállamának felügyeleti hatósága és azon tagállamok felügyeleti hatóságai között, ahol az érintett biztosító a letelepedés jogának, illetve a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlásával tevékenységet végez (fogadó felügyeleti hatóság). A felügyeleti együttműködés erősítése a jelentős határokon átnyúló tevékenység esetén lenne előírás, azaz például akkor, ha a biztosítónak a fogadó tagállamban végzett tevékenységből származó teljes éves bruttó díjelőírása meghaladná a 15 millió eurót. Az együttműködés során a felügyeleti hatóságoknak azt kell majd vizsgálniuk, hogy az érintett biztosító tisztában van-e azokkal a kockázatokkal, amelyekkel a fogadó tagállamban szembesül, illetve szembesülhet. A felügyeleti együttműködésnek ki kellene terjednie még – többek között – az érintett biztosító irányítási rendszerére, kockázatkezelési eszközeire, a határokon átnyúló üzleti tevékenységekre vonatkozó megfelelési eljárásokra, az üzleti stratégiára és a kárigénykezelésre, illetve a fogyasztóvédelemre. A javaslat szerint továbbá a fogadó tagállami felügyelet kérésére a székhely szerinti tagállam felügyelete információt szolgáltatna – többek között – az érintett biztosító szavatolótőke-szükséglete fedezésére figyelembe vehető szavatolótőke összegéről.

A Szolvencia II irányelv módosítására vonatkozó javaslat erősítené az együttműködést a székhely szerinti és a fogadó tagállam felügyeletei között.

A határokon átnyúló tevékenységet folytató biztosítókkal kapcsolatban a közelmúltban felmerült problémákra is kíván a javaslat reflektálni, mégpedig oly módon, hogy mind a székhely szerinti,

mind a fogadó tagállam felügyelete számára a jövőben több információ álljon rendelkezésre a határon átnyúló tevékenységekről. Ennek keretében a tervezet előírná a biztosítók számára, hogy haladéktalanul tájékoztassák a székhelyük szerinti felügyeleti hatóságot, amennyiben a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján folytatott üzleti tevékenységükben olyan változás következik be, amely lényeges hatással van a kockázati profiljukra vagy lényegesen befolyásolja a biztosítási tevékenységüket egy vagy több fogadó államban. A székhely szerinti tagállamnak az előbb említett információkról tájékoztatnia kell a fogadó tagállamok felügyeleti hatóságait, továbbá arról is értesítést kellene a számukra és az EIOPA számára küldeniük, ha a határon átnyúló tevékenységet végző biztosító esetén a pénzügyi helyzet olyan romlását vagy egyéb felmerülő – így például a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos – kockázatot állapít meg, ami határon átnyúló hatással bírhat. A fogadó tagállami felügyelet főszabály szerint a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatóságától kaphatna információkat a területén működő biztosítók üzleti tevékenységével kapcsolatban. A javaslat ugyanakkor a fogadó tagállami felügyelet számára lehetővé tenné az ilyen információk érintett biztosítóktól való közvetlen beszerzését, melyre akkor kerülhetne sor, ha a székhely szerinti tagállamtól az információk beszerzése két héten belül nem vezetett eredményre.

A letelepedés, illetve a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján végzett biztosítási tevékenység esetén jelenleg is biztosított olyan együttműködési fórum létrehozása és működtetése, melynek az érintett biztosító székhely szerinti tagállamának, illetve a fogadó tagállam(ok) felügyeleti hatóságai és az EIOPA a tagja. A módosítási javaslat ezen együttműködési fórumok működésének az eredményességét kívánja elősegíteni olyan esetekben, amikor két vagy több résztvevő tagállami felügyeleti hatóság nem ért egyet az érintett biztosítóval szembeni intézkedéssel, illetve eljárással kapcsolatban. A javaslat az ilyen helyzetek kezelésében az EIOPA számára biztosítana intézkedési lehetőséget, például bizonyos feltételek fennállása esetén a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága számára ajánlást adhatna ki az egyéb érintett felügyeleti hatóságokkal közösen végzendő helyszíni ellenőrzés megindítására vonatkozóan.

A fentiek alapján is látható, hogy a módosítások számottevő változást jelentenek majd, és az azoknak való megfelelés felkészülést igényel nemcsak a biztosítók, hanem a tagállami felügyeletek számára is. A tervezetek még nem véglegesek, de a felkészülés megkönnyítése érdekében az intézményeknek érdemes figyelemmel kísérniük a jogalkotási folyamatot, valamint értékelniük azt, hogy a módosítások hogyan érinthetik a működésüket.

Hivatkozások

¹ COM(2050) 590 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A590%3AFIN>

² COM(2019) 640 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet) (HL L 243., 2021.7.9., 1. o.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:32021R1119>

³ [Solvency II review \(europa.eu\)](#)

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 25-i 2009/138/EK irányelve a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról [EUR-Lex - 32009L0138 - HU - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁵ [Solvency II: Council agrees its position on updated rules for insurance companies - Consilium \(europa.eu\)](#)

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/14/solvency-ii-and-irrd-council-and-parliament-agree-on-new-rules-for-the-insurance-sector/>

⁷ Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága (European Parliament Committee on Economic and Monetary Affairs) 2023. július 27. napján tette közzé a Szolvencia II felülvizsgálatához kapcsolódó riportját ([REPORT on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC as regards proportionality, quality of supervision, reporting, long-term guarantee measures, macro-prudential tools, sustainability risks, group and cross-border supervision | A9-0256/2023 | European Parliament \(europa.eu\)](#)), amelynek tartalmára, a bizottsági javaslatról, illetve a tanácsi állásponttól való eltéréseire a jelen cikk nem tér ki.

⁸ [EUR-Lex - 52021SC0260 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁹ A kritériumokat a Szolvencia II irányelv tervezett módosításának új 29a. cikke tartalmazza.

¹⁰ A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 291. § (1) bekezdésének ld) alpontja alapján a Magyar Nemzeti Bank felszólíthatja a biztosítót a pénzügyi helyzetének megőrzésére vagy javítására. A 291. § (1) bekezdés qa), qb) és qg) alpontja értelmében pedig megtilthatja, korlátozhatja vagy feltételhez kötheti az osztalék, továbbá a vezető állású személyek és az egyéb vezetők díjainak a kifizetését., illetve a biztosítási szerződések részleges vagy teljes visszavásárlását.